Lobbyboodschap

2026 - 2030

MKB Nederland Regio Zwolle



Van schaarste naar kracht: kiezen voor wat waarde toevoegt

De Regio Zwolle is een relevante economische regio in Nederland. Maar die positie is niet langer vanzelfsprekend. De spelregels zijn veranderd. De komende jaren worden ruimte, energie en arbeid structureel schaars. Niet tijdelijk, niet incidenteel, maar fundamenteel.

Zonder duidelijke keuzes ontstaat een verdringingseconomie:

- ruimtelijke opgaven drukken elkaar weg
- processen drukken uitvoering weg
- kapitaal drukt vakmanschap weg

De regio loopt dan vast in een ruimtelijke én economische prop.
Niet kiezen ís kiezen. Dan kiest de schaarste. Dat is het slechtste soort beleid.

Daarom draait onze boodschap om één kern:

Kies waar schaarste de meeste maatschappelijke én economische waarde oplevert.

Niet als rem, maar als voorwaarde voor groei, innovatie en brede welvaart.
De regio moet de komende jaren meer doen met minder: slimmer organiseren, gericht prioriteren en uitvoering centraal zetten.

Van bouwstenen naar keuzes

Als Regio Zwolle hebben we veel opgebouwd: een gezamenlijke verstedelijkings-strategie, regionale bouwstenen, sectorplannen, NOVEX-afspraken en een stevig fundament van samenwerking.

Dat geheel vormt de basis voor gerichte keuzes.

Maar de fase verandert.

Te lang zijn keuzes uitgesteld of versnipperd geraakt door politieke wisselingen en sectorale belangen. Daardoor groeide de stapel plannen, maar niet de helderheid van richting.

Zolang beslissingen uitblijven ontstaat een ruimtelijke prop:

- functies blokkeren elkaar
- belangen strijden om dezelfde meters
- projecten wachten op besluitvorming

Elke ruimtelijke prop wordt uiteindelijk een economische prop.
Investeringen vertragen, verduurzaming stokt en ondernemers missen voorspelbaarheid.

Daarom is dit het moment om bewust te kiezen.

Niet door nieuwe plannen te maken, maar door besluiten te nemen op basis van wat er al ligt: van verstedelijkingsstrategie tot NOVEX en sectorplannen.
Besluiten die richting geven én voorspelbaarheid bieden aan ondernemers, onderwijs, investeerders en netbeheerders.

Het draait nu om concretiseren en prioriteren:

- wat doen we wél
- wat doen we niet meer
- waar levert schaarste de meeste waarde op.

Vier keuzes met impact op de toekomst

1. Energie

Zet schaarse capaciteit in waar de toekomst wordt gemaakt

De elektriciteitsnetten zitten vol in grote delen van de regio: Zwolle, Hattem, Kampen, Meppel, Raalte, Staphorst, Wezep en Hardenberg.

Wachtrijen lopen op.
Verduurzaming stagneert.
Investeringen blijven liggen.

Tegelijkertijd moet onze economie met minder mensen méér waarde creëren.

Onze keuze

Prioriteit voor bedrijven die:

- verduurzamen
- digitaliseren en automatiseren
- circulair produceren
- innovatiekracht toevoegen

Wat moet er gebeuren

- Een regionale prioriteitenlijst voor netcapaciteit, vastgesteld door provincies en gemeenten en uitgevoerd door netbeheerders.
- Capaciteit reserveren voor bedrijven die bijdragen aan productiviteit en transitie.
- Eén ondernemersloket energie voor netvraag, congestiemanagement en verduurzaming.
- Versnelde netverzwaring op strategische locaties.
- Creëren van broedplaatsen/innovatielabs waar bedrijven, onderwijs en overheid kunnen werken aan het ontwikkelen van innovaties op het gebied van circulariteit en verduurzaming.

Waarom

Energie wordt zo een strategisch stuurmiddel, geen rem op regionale ontwikkeling.

2. Ruimte

Doe de juiste dingen op de juiste plek

De regio is ruimtelijk vol. Woningbouw, natuur, landbouw, economie en waterveiligheid concurreren om dezelfde vierkante meters.

Ruimte betekent daarbij zowel fysieke ruimte als milieuruimte, zoals:

- stikstofruimte
- geluidruimte
- emissierechten
- bouwtitels
- milieucategorieën

Als fysieke ruimte en milieuruimte niet samen worden afgewogen ontstaat dubbele schaarste:

- het oppervlak kan niet worden benut
- milieuruimte raakt versnipperd toegewezen

Onze keuze

Reserveer ruimte voor sectoren die:

- regionale waarde creëren
- arbeidsproductiviteit verhogen
- brede welvaart versterken

Wat moet er gebeuren

- Eén regionale ruimtekaart met ja-zones, nee-zones en prioriteitszones.
- Herstructureren en uitbreiden: structurele focus om bestaande bedrijventerreinen te
- optimaliseren (upgraden van openbare ruimte, meerlaagse productie ruimten).
- Basislocatiekwaliteit op orde: bereikbaarheid, netcapaciteit, digitale infrastructuur en veiligheid.
- Heldere regionale afspraken verdeling o.a. milieucategorieën
- Versterken Port of Zwolle

Waarom

Ruimte wordt zo een strategisch instrument, geen toevallige optelsom van lokale beslissingen.

3. Arbeid

Vakmanschap en productiviteit en inclusiviteit als groeiruimte

De arbeidsmarkt blijft structureel krap.
Meer economische groei komt daarom niet uit méér mensen, maar uit slimmer werken, technologie toepassen en talent beter benutten.

Dat vraagt om drie samenhangende keuzes: versterken van vakmanschap, verhogen van arbeidsproductiviteit en beter benutten van het arbeidspotentieel dat nu nog onbenut blijft.

Onze keuze

- Bouwen aan klimaat waarin talent in de regio blijft, bouwen aan regionale mobiliteit**.**
- Prioriteit voor behoud van vakmanschap en talent in de regio is essentieel zijn voor de regionale economie en transities. We moeten in de regio sterker inzetten op **arbeidsproductiviteit en inclusieve arbeidsparticipatie**.
- In een structureel krappe arbeidsmarkt kunnen we het ons niet veroorloven dat grote groepen mensen langs de kant blijven staan. Mensen met een arbeidsbeperking, statushouders, mensen vanuit de bijstand of mensen die gedeeltelijk kunnen werken vormen een belangrijk arbeidspotentieel voor de regio.
- Een inclusieve arbeidsmarkt is daarom niet alleen een sociaal vraagstuk, maar ook een economische noodzaak.

Wat moet er gebeuren

- **Leerwerkcampussen op strategische bedrijventerreinen waar onderwijs en bedrijven samenwerken.**
- **Versnellen van zij-instroom en praktijkgericht opleiden**
  Flexibiliseer het onderwijs, met name in die delen die uitgevoerd worden binnen bedrijven, zoals stages of afstudeerperioden. Maak zij-instroomtrajecten wendbaar en flexibel, bijvoorbeeld met het landelijke traject Fast Switch.
- **Digitalisering van het MKB versnellen**
  Zodat bedrijven werk slimmer kunnen organiseren en productiviteit kunnen verhogen.
- **Sociale innovatie stimuleren**
  Betere teams, slimmere werkprocessen en nieuwe manieren van organiseren.
- **Onbenut arbeidspotentieel beter benutten**
  Eenvoudiger regelingen voor werkgever, betere samenwerking tussen gemeenten, werkgevers en arbeidsmarktpartijen enbegeleiding gericht op duurzame plaatsing in werk.
- **Arbeidsproductiviteit als bestuurlijk thema**
  Niet alleen instroom, maar ook slimmer werken moet onderdeel worden van regionaal beleid.

Waarom

Zonder vakmensen geen energietransitie, geen woningbouw en geen maakindustrie.

Maar zonder slimmer werken en het benutten van al het beschikbare talent kan de regio haar economische kracht niet behouden.

Een sterke arbeidsmarkt betekent daarom:
Bouwen aan regionale mobiliteit door vakmanschap versterken, technologie benutten en iedereen die kan werken ook laten meedoen.

4. Onderwijs en kennis

De motor achter productiviteit en innovatie

In een regio met structurele arbeidskrapte is kennis de belangrijkste productiefactor. Groei komt niet uit meer mensen, maar uit slimmer werken, technologie toepassen en vaardigheden versterken.
Onderwijs speelt daarin een sleutelrol.

Onze keuze

Wij adviseren om de samenwerking tussen onderwijs en ondernemers structureel te versterken en daarbij duidelijke keuzes te maken in waar deze samenwerking het meeste bijdraagt aan productiviteit en innovatie. In een structureel krappe arbeidsmarkt ligt groei niet in méér mensen, maar in beter benutten van talent en slimmer werken.

Bouw daarbij gericht voort op de sterke basis die er al is, zoals de MBO- en HBO-infrastructuur, doorlopende leerlijnen en de samenwerking met universiteiten, en zet praktijkgericht onderzoek vanuit practoraten en lectoraten nadrukkelijk in voor vraagstukken uit het bedrijfsleven.

Daarnaast adviseren wij om bestaande initiatieven zoals de Spoorzone in Zwolle, de Makersfabriek en de Zwolse Incubator (ZWINC) gericht te versterken en op te schalen. Maak hierbij expliciete keuzes in welke leer- en werkomgevingen prioriteit krijgen en zorg dat deze beter toegankelijk en zichtbaar worden voor het MKB. Zo wordt de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven geen losse verzameling initiatieven, maar een gericht systeem dat bijdraagt aan de economische kracht van de regio.

Wat moet er gebeuren

- Structurele afstemming tussen ondernemers, onderwijs en overheid over toekomstige vaardigheden.
- Sterkere verbinding tussen MBO, HBO en academisch onderzoek.
- Hybride leer- en innovatieomgevingen waar studenten, onderzoekers en bedrijven samenwerken.
- Versterking van een academische onderzoeksfunctie in Zwolle.

Waarom

Grote bedrijven organiseren hun eigen R&D.
Het MKB meestal niet.

Een sterke verbinding tussen onderwijs, onderzoek en ondernemerschap versnelt innovatie en verhoogt de productiviteit van de regio.

De samenhang: vier schaarstes, één uitvoeringssysteem

Ruimte, energie, arbeid en kennis zijn geen losse dossiers.

Ze vormen één systeem:

- Ruimte geeft richting
- Energie geeft tempo
- Arbeid geeft uitvoering
- Kennis geeft innovatie

Ontbreekt één schakel, dan valt het systeem stil.

Wat wij vragen

- duidelijke en consistente keuzes
- regionale ordening van ruimte, energie, arbeid en kennis
- minder regeldruk voor ondernemers
- één regionale lijn richting provincie, netbeheerders en Den Haag
- focus op uitvoering boven nieuwe plannen

Wat moet er praktisch gebeuren

- Regeldruk verminderen en regels vereenvoudigen.
- Snellere en voorspelbare vergunningverlening.
- Overheid van controle naar faciliterende partner.
- Ruimte voor ondernemerschap en innova e.
- Versterken van weerbare bedrijven: sociaal, financieel en organisatorisch.
- Ondersteuning bij digitalisering, cyberveiligheid en energietransitie.
- Samenwerking tussen overheid, onderwijs en ondernemers gericht op uitvoering.

Wat wij bieden

- innovatiekracht
- investeringsvermogen
- leerwerkplekken
- uitvoeringscapaciteit
- een eerlijke en realistische stem uit de praktijk

MKB-Nederland Regio Zwolle | *Partner in uitvoering*

Lobbyboodschap

2026 - 2030

MKB Nederland Regio Zwolle



Bijlage / Memo, Relaas van Overwegingen

Behorende bij: Lobbyboodschap MKB Regio Zwolle 2026-2030

Waarom deze lobby nodig is in een regio die al zoveel doet

Inleiding: waarom een relaas van overwegingen?

De Regio Zwolle heeft de afgelopen jaren veel opgebouwd: een verstedelijkingsstrategie, NOVEX-afspraken, sectorplannen, een (provinciale) omgevingsvisie en een breed scala aan triple-helix programma's. Bestuurders en beleidsmakers zullen daarom regelmatig reageren met:

"Maar dit doen we toch al?"

Deze notitie legt uit waarom onze lobby desondanks urgent en noodzakelijk is. Het gaat niet om méér plannen, maar om het maken van keuzes die deze plannen eindelijk uitvoerbaar maken.

1. Er ligt een sterke basis, *maar geen volgorde, geen prioriteit en geen sturing*

Wat er is

De regio heeft veel strategische bouwstenen opgebouwd:

- Verstedelijkingsstrategie Regio Zwolle
- NOVEX-afspraken met het Rijk
- Sectorale uitvoeringsagenda's (arbeidsmarkt, mobiliteit, energie, economie)
- Ruimtelijke bouwstenen voor wonen, werken en landschap
- Omgevingsvisie Overijssel
- Smart energy hubs, regionale pilots
- Arbeidsmarktprogramma's (Groei Vooruit, Upgrade Jezelf, sectortafels)

Waar de gaten vallen

Alle bouwstenen vertellen wat we belangrijk vinden, maar nog niet:

- wat eerst moet,
- wat later kan,
- wat niet meer past,
- en wie waar voorrang krijgt.

Zonder prioritering en volgorde stapelen ambities zich op bovenop bestaande druk op ruimte, energie en arbeid.

Waarom nu een keuze nodig is

We zitten in de fase waarin strategische lijnen niet meer genoeg zijn.

De regio vraagt nu om bestuurlijke keuzes die richting, tempo en voorspelbaarheid creëren.

2. De schaarste is structureel, *maar de huidige aanpak is nog projectmatig*

Energie

Er zijn waardevolle pilots (smart energy hubs, flexibiliteit, congestiemanagement), maar ze zijn:

- versnipperd,
- niet leidend voor regionale keuzes,
- niet gekoppeld aan één prioriteitenlijst,
- en onvoldoende herkenbaar voor ondernemers.

We doen veel aan netcongestie, maar we sturen er nog onvoldoende op.

Ruimte

Er zijn strategieën, visies en bouwstenen, maar geen:

- regionale ruimtekaart met ja-, nee- en prioriteitszones,
- samenhang tussen fysieke en milieuruimte,
- keuze tussen herstructureren of uitbreiden,
- uitleg welke sectoren voorrang krijgen en waarom.

We hebben een strategisch ‘waarom’, maar nog geen bestuurlijk ‘waar wel, waar niet, wanneer’.

Arbeid

Er zijn talrijke programma's rond instroom, omscholing en leven lang ontwikkelen.

Maar bijna alles richt zich op het individu.

De structurele opgave is productiviteit, digitalisering en werk anders organiseren.

Arbeid wordt nog behandeld als instroomvraag en niet als productiviteitssysteem.

3. Politieke wisselingen hebben richting gefragmenteerd, nu is bestuurlijke consistentie nodig

Veel strategische programma's zijn goed, maar:

- soms generatie 1.0 van het beleid,
- gericht op sectorale deeloplossingen,
- wisselend in ambitie en mandaat door poli□eke veranderingen,
- en niet altijd gekoppeld aan één integrale regionale agenda.

Dit leidt tot een paradox:

We doen veel, maar weinig daarvan leidt nog tot keuzes die echt helpen.

Ondernemers ervaren hierdoor:

- onduidelijkheid,
- vertraging,
- overlappende agenda's,
- en een gebrek aan voorspelbaarheid.
-

4. De ruimtelijke prop creëert automatisch een economische prop

Zonder bestuurlijke keuzes ontstaan kettingreacties:

- Geen keuze in ruimte → geen netverzwaring → geen verduurzaming → geen innovatie.
- Geen keuze in energie → geen maakindustrie → geen banen → minder innovatiekracht.
- Geen keuze in arbeid → hogere kosten → minder productie → belemmerde groei.

Het systeem zit vast in zichzelf.

Dat kun je niet oplossen met nóg meer plannen.

Alleen keuzes ontgrendelen dit systeem.

5. Waarom het MKB dit nu agendeert

Het MKB staat dagelijks in de praktijk van:

- vergunningen,
- netcongestie,
- regeldruk,
- tekort aan vakmensen,
- onzekerheid over ruimte en milieuruimte,
- en last-minute beleidswijzigingen.

Daarom vraagt het MKB om:

richting, prioriteit en voorspelbaarheid.

Precies dat ontbreekt momenteel.

6. Hoe deze lobby concreet verschilt van ‘meer van hetzelfde’

Het MKB vraagt geen:

- nieuwe coalities
- nieuwe visies
- nieuwe tafels
- nieuwe programma’s

Het vraagt vier concrete keuzes:

1. Een regionale prioriteitenlijst voor netcapaciteit
2. Een regionale ruimtekaart met duidelijke prioriteitszones
3. Arbeidsproductiviteit als vast bestuurlijk sturingsprincipe
4. Een structurele (academische) onderzoeksfunctie in Zwolle, gekoppeld aan de regionale economie

Deze vier keuzes zorgen voor duidelijke prioritering in **energie, ruimte, arbeid en kennis** en maken de regionale strategie daadwerkelijk uitvoerbaar.

Conclusie

Samengevat:

- We hebben voldoende plannen.
- Wat ontbreekt is prioriteit, volgorde en sturing op schaarste.
- Zonder keuzes groeit de prop.
- Zonder keuzes verliezen ondernemers voorspelbaarheid.
- Zonder keuzes verliest de regio economische kracht.

Van schaarste naar kracht begint met kiezen